

BIULETYN BAŁTYCKI**W I L B I**

Nr.

Wilno, dnia 29 sierpnia 1934 r.

214.-

T r e ś ć n u m e r u:

ŁOTWA:

1. Dokoła konferencji państw bałtyckich w Rydze. 2. Sprawa bezrobocia. 3. Sprawa granicy polsko-łotewskiej. 4. Delegacja łotewska na sesji Ligi Narodów. 5. Zmiany w dyplomacji łotewskiej. 6. Komunikacja powietrza Ryga-Tallin-Helsingfors. 7. Łotewska polityka narodowa w ujęciu "Berliner Tageblatt". 8. Przybycie nowego posła litewskiego do Rygi.

ESTONJA:

1. "Postimees" o roli państw bałtyckich. 2. Ustawa o języku państwowym. 3. "Paewaleht" w sprawie związku trzech państw bałtyckich. 4. Pogłoski o tajnym układzie polsko-niemieckim. 5. Sprawa sprzedaży estońskich okrętów wojennych.

--&--

ŁOTWA: 1. Dokoła konferencji państw bałtyckich w Rydze. Prasa łotewska /z 29.VIII.1934/: Stosunki litewsko-łotewskie przechodzą obecnie ciekawą fazę. Na porządku dziennym jest obecnie sprawa ściślejszej współpracy między państwami bałtyckimi. W tym celu 29 sierpnia zebrać się mają w Rydze przedstawiciele Litwy, Łotwy i Estonji. W naradach tych przedstawiciele brać będzie czynny udział łotewski premier i minister Spraw Zagr. Ulmanis, który niedawno w przemówieniu w Lipawie oświadczył, że niezadługo już Litwa będzie zasiadać przy tym samym stole, przy którym siedzą już sprzymierzone Łotwa i Estonja.

Na wiosnę Litwa zwróciła się do rządów łotewskiego i estońskiego z propozycją ściślejszej współpracy. Znalazło to przychylnie echo w Łotwie i Estonji. Ściślejsza współpraca między trzema państwami bałtyckimi jest nadzwyczaj pożądana w chwili obecnej, kiedy sprawa paktu wschodniego staje się specjalnie aktualna. Państwom bałtyckim uda się łatwiej uzyskać korzystniejszą dla nich treść paktu, o ile zdołają one jednocześnie uzgodnić swe stanowiska.

"Jaunakas Zinas" /z 28.VIII.1934/x piszą w tej sprawie, co następuje: Obecny moment w stosunkach trzech państw bałtyckich jest bardzo doniosły. Uzgodnione ich działanie miałyby wielkie znaczenie. Na porządku dziennym figuruje nie tylko kwestja związku państw bałtyckich, lecz również wielka kwestja międzynarodowa - projekt Locarna Wschodniego, który odegrać będzie wybitną rolę podczas przyszłej sesji Ligi Narodów. Kursują pogłoski o możliwym konflikcie na Dalekim Wschodzie. W Europie Centralnej sytuacja jest również niepokojąca. Wobec tych skomplikowanych warunków politycznych państwa bałtyckie będą mogły w znacznym stopniu wzmocnić swe bezpieczeństwo, o ile łącząc je będzie zgodność i jedność.

"Pehdeja Brihdi" /z 28.VIII.1934/ pisze: Oczekuje się, iż konferencja odbędzie prace wstępne dla rychłego osiągnięcia celu. Obecnie bowiem nastąpiła najdogodniejsza chwila dla zawarcia związku państw bałtyckich, o którego potrzebie przekonali się zarówno Estończycy, jak też Litwini.

"Brihva Zeme" /z 28.VIII.1934/ twierdzi, iż głównym celem konferencji bałtyckiej jest znalezienie formuły na rozstrzygnięcie t. zw. kwestyj "specyficznych", spowodu których nie można się było w Kownie porozumieć. Spodziewać się należy, że tym razem uda się tę ważną kwestję posunąć naprzód.-

2. Sprawa bezrobocia. Prasa ryska /z 29.VIII.34 r./: 28 sierpnia z okazji odsłonięcia tablicy ku czci poległych Łotyżów w czasie wojny światowej przybył do miejscowości Lelwircawo /miejsce wmurowania tablicy/ minister Rolnictwa Kaulinsz. Wygłosił on przemówienie okolicznościowe, w którym m.in. oświadczył, co następuje: Rząd nie wyda projektowanej ustawy o ograniczeniu obszaru siewnego. Ceny na zboże w r.b. odpowiednio do zeszłorocznych obietnic zostały wprowadzić ustanowione, jednak na przyszłość nie da się tego więcej zrobić. Ceny będą bowiem zależeć od cen na rynkach światowych. 13 września rząd przystąpi do skupowania zboża.

101
102
103
104

105

106

Należy również rozstrzygnąć kwestję uregulowania produkcji masła, bekonów i t.p. Sprowadzanie obcych robotników rolnych będzie dozwolone w ciągu całej zimy, gdyż bez nich się nie obejdzie. Bezrobotnych nie będzie, gdyż będą oni zatrudnieni w gospodarce leśnej i przy innych robotach. Niezbędną jest rzeczą uregulowanie sprawy nadziałów rolnych 1.200 uczestnikom walki o niepodległość. Będzie to zrobione do 1935 r. Umożliwi się im zakup ziemi przy pomocy listów zastawnych, które zostaną po 15-tu latach wykupione.-

3. **S p r a w a g r a n i c y p o l s k o - ł o t e w s k i e j.** "Jaunakas Zinas" /z 27.VIII.34 r./: Mieszana komisja polsko-łotewska kontynuuje prace związane z wytyczeniem granicy. W r.b. prace te nie będą jeszcze zakończone. Jak komunikuje komisja łotewska, sporne kwestje graniczne pomiędzy Polską i Łotwą już nie istnieją.-

4. **D e l e g a c j a ł o t e w s k a n a s e s j i L . N .** "Latvis" /z 25.VIII.1934/: W skład delegacji łotewskiej na sesję Ligi Narodów wejdą: generalny sekretarz M.S.Z. Munters i stały przedstawiciel łotewski przy Lidze Narodów Feldman.-

5. **Z m i a n y w d y p l o m a c j i ł o t e w s k i e j.** "Latvis" /z 25.VIII.34/: Pośłem łotewskim w Litwie na miejsce p. Ekisa mianowany został dotychczasowy dyrektor Dep. Administracyjno-Prawnego Seja. Na miejsce Seji mianowany został naczelnik Wydz. Protokularnego M.S.Z. Tenfer. Generalnym konsulem w Kłajpedzie został były kierownik Wydz. Prasowego M.S.Z. Seskis.-

6. **K o m u n i k a c j a p o w i e t r z n a R y g a - T a l l i n - H e l s i n g f o r s .** "L. Kareivis" Nr. 180 /VIII.34/: Komunikacja powietrzna na linii Berlin-Królewiec, Ryga-Tallin-Helsingfors ma być utrzymywana również zimą.-

7. **Ł o t e w s k a p o l i t y k a n a r o d o w a w u j ę c i u** "Berliner Tageblatt". "Jaunakas Zinas" Nr. 188 /VIII. 1934/: "Berl. Tag." twierdzi, że rząd Ulmanisa, dzięki swym posunięciom zadał ciężki cios niemieckości Łotwy. Język łotewski zdobył prawa monopolowe. Jednocześnie walczą władze łotewskie przeciwko niemieckim nazwom miejscowości.-

8. **P r z y b y c i e n o w e g o p o s ł a l i t . d o R y g i .** Prasa ryska /z 29.VIII.1934/: Dn. 28 sierpnia przybył do Rygi z małżonką nowy poseł litewski w Łotwie b. minister Komunikacji inż. W. Vileiszys. Udzielił on korespondentowi "Siegodnia" wywiadu, w którym wyraził nadzieję, że mimo paru kwestyj gospodarczych, następujących trudności, obie strony litewska i łotewska przy dobrej woli dojdą do zupełnego porozumienia, zwłaszcza, że polityka zagraniczna Litwy pozostaje niezmienna.-

ESTONJA: 1. "Postimees" o roli państw bałtyckich. "Jaunakas Zinas" Nr. 192 /VIII.1934/: Estońskie pismo "Postimees" pisze, iż w Paryżu wydano pierwszy biuletyn komitetu bałtyckiego, w którym prezes komisji spraw zagr. parlamentu francuskiego twierdzi, iż polityczna rola trzech państw bałtyckich jest o wiele ważniejsza, aniżeli ich znaczenie gospodarcze. Nowym zadaniem państw bałtyckich jest, zdaniem Francuza, zagrozenie ekspansji niemieckiej na Wschód. "Postimees" oświadcza, że państwa bałtyckie zdołały ochronić siebie i państwa europejskie przed bolszewizmem, więc potrafią ochronić również przed germanizmem. Zachodzi jednak pytanie, czy skuteczną jest rzeczą skierowywać inspirowany przez Sowietów pakt wschodni przeciwko Niemcom i nakładać na państwa bałtyckie obowiązki, o które wcale one nie prosiły. -

2. **U s t a w a o j ę z y k u p a ń s t w o w y m.** "Jaunakas Zinas" /z 27.VIII.1934/: "Vaba Maa" podaje, że M.S. Wewn. przygotowuje ustawę językową, która przewiduje, iż wszystkie napisy w filmach mają być estońskie, podobnie, jak nazwy miejscowości, petycje do instytucyj państwowych i t.d. Ustawa przewiduje zwracanie większej uwagi na język estoński w szkołach mniejszościowych.-

Należy również rozstrzygnąć kwestję uszczuplenia produkcji masła.
Wobec tego, że prowadzenie opozycji robotników rolnych będzie dawa-
ło w obliczu całej pracy, gdyż bez nich nie ma opłaty. Zarządca
nie będzie, gdyż oni są zatrudnieni w gospodarstwie i pracy in-
nych robotach. Nie będzie, nie będzie, nie będzie, nie będzie, nie będzie
wzrost 1.000 uczestników wojski o niepodległość. Będzie to zrobione
do 1935 r. Uszczupli nie ma czasu, nie ma czasu, nie ma czasu.
Najbardziej, która została po 15-ty latem wykupiona.

2. S. p. r. w. a. g. r. a. n. i. o. y. p. o. i. a. k. o. - i. o. t. e. w. a. k. i. e. j. "Litu-
naka Sina" / 27.VIII.34 r. / Ministerstwo Komunikacji polsko-litewskiej
kontynuacja prace związane z wyłączeniem granicy. W r. o. prace te
nie będą jeszcze zakończone, jak komunikacja komisja lotewsko-litewska
kwestje graniczne pomocy polski i lotewski nie istnieje.

A. D. o. l. e. g. a. j. e. i. o. t. e. w. a. k. i. e. j. l. M. "Litu-
/ 22.VIII.1934 / W sprawie delegacji lotewskiej na sejm Litwy
wójcie: Generalny sekretarz M. S. E. Minister i stały przedstawiciel
lotewski przy Litwie Narodowej Reichman.

6. E. m. i. n. y. w. d. y. p. i. e. w. a. j. i. o. t. e. w. a. k. i. e. j. "Litu-
/ 22.VIII.34 / Powołanie komisji w Litwie na miejsce p. W. i. n. a. m. i. n. o.
wony został dotychczasowy dyrektor Dep. Administracyjno-Prawnego
sejmu. Na miejsce goj minnowany został naczelnik Wydz. Kulturalno-
nogo M. S. E. Lotewski. Generalny konsul w Kijowie został wy-
kierownik Wydz. Przemysłowego M. S. E. Szejk.

6. K. o. m. n. i. k. o. j. e. p. o. w. i. e. t. r. z. e. H. y. g. a. - T. a. l. i. r.
H. e. l. e. n. a. "L. Karolowa" Nr. 180 / VIII.34 / Komunikacja po-
wiadoma na litwi Berlin-Kijów, H. y. g. a. - T. a. l. i. r. ma być
utrzymywana również dalej.

7. J. o. t. e. w. a. k. i. e. j. p. a. l. i. j. k. a. n. t. o. d. o. w. a. w. u. t. o. c. i. e.
"B. o. l. i. n. e. r. T. e. b. i. e. r. t." / Litwa, Sina, Nr. 188 / VIII.
1934 / "B. o. l. i. n. e. r. T. e. b. i. e. r. t." / Litwa, Sina, Nr. 188 / VIII.
zadaj efekty, cion niemiłosci lotwy. Język lotewski zdobył prawa
monopolowe. Jednocześnie władze litewskie prześladowa niemiłosci-
kim nazwem niemiłosci.

8. P. r. y. c. i. e. n. o. w. e. g. o. p. o. i. e. l. i. t. o. R. y. b. i.
Prasa ryska / 22.VIII.1934 / Dn. 28 sierpnia przyszły do Rygi z ma-
żanką nową poseł litewski w parlamencie, minister Komunikacji i. w. W.
Vilnia. Udział on korespondentowi "Siegonia" wylądował, w któ-
rym wyraził nadzieję, że mimo jego kwestyj gospodarczych, nastę-
pujących trudności, obie strony litewski i lotewski przy dobrej
woli dojdą do wspólnego porozumienia, zwłaszcza, że polityka zagra-
niczna Litwy pozostaje niezmienna.

ESTONIA: "P. o. t. i. m. e. a. n. o. r. o. i. p. a. n. s. w. d. a. i. t. y. e.
K. i. e. n. "Lituwskie Sina" Nr. 192 / VIII.1934 / Estonia: pismo "Pesti-
mea" pisał, iż w trybie wydanego pierwszy litewski komisja lotew-
kiego, w której prasę prowadzi sprawa agr. parlamentu litewskiego
twierdził, iż polityczna rola litewski panstwa lotewskiego jest o wiele
ważniejsza, niżeli ich znaczenie gospodarcze. Nowe zadania
panstwa lotewskiego jest, zwrócić uwagę, zapobieganie spadaniu nie-
wiskości na Wschód. "Estonian" odwołuje, że panstwo lotewskie xdo-
żony ochronić siebie i panstwa europejskie przed porażkami.
wied polityczną, nie tylko, również, również, również, również, również, również,
pytanie, czy Litwa jest rzeczywiście aktywnym i inspirującym przez So-
wisty punkt widzenia, przetoż Litwa i niekiedy na panstwo lot-
wskie odwołuje, o które wola one nie przystąpi.

2. U. t. a. w. e. o. j. e. z. y. k. u. g. a. n. t. o. w. y. m. "Lituwskie Sina"
/ 27.VIII.1934 / "Wada Ma" podaje, że M. S. W. w. n. przygotowała usta-
wę lotewską, która przewiduje, iż wszystkie nagły w Litwie mają
być earochliwa, podobnie, jak nazwy niemiłosci, będy do nastę-
pnych panstwowych i t. d. Ustawa przewiduje znaczące zwiększenie wka-
zi no język earochli w szkołach niemiłosciowych.

3. "Paewaleht" w sprawie związku trzech państw bałtyckich. "Jaunakas Zinas" /z 27.VIII.34/: W związku z konferencją przedstawicieli Łotwy, Estonji i Litwy, jaka ma się rozpocząć 29 sierpnia w Rydze, pismo estońskie "Paewaleht" oświadcza, że uzgodnienie poglądów trzech państw prowadzone drogą dyplomatyczną, będzie niewątpliwie pomyślne.

Zdaniem "Paewaleht", można się spodziewać, że problemy specyficzne t. zn. kwestja wileńska, nie będą w Rydze stanowiły nieprzewycięzonych przeszkód. Można również mieć nadzieję, że pakt o sojuszu trzech państw bałtyckich zostanie w Rydze ułożony w ostatecznej formie i parafowany, poczem przedłoży się go niezwłocznie rządowi estońskiemu, łotewskiemu i litewskiemu. Państwa bałtyckie przyrzekają sobie nawzajem udzielanie pomocy politycznej i dyplomatycznej.-

4. Pogłoski o tajnym układzie polsko-niemieckim. "Jaunakas Zinas" Nr.188 /VIII.1934/: Wielkie pisma estońskie przedrukowały wielkimi literami na pierwszej stronie artykuł czechosłowackiej gazety "Lidowe Nowiny", w którym się powiada, iż między Niemcami a Polską zawarto sojusz wojskowy. Na mocy tego sojuszu, Niemcy uzyskują wolne ręce w dorzeczu Dunaju i nie czynią Polsce trudności w sprawie Korytarza. Co do Litwy, przewiduje się jej podział pomiędzy Niemcami a Polską. Wreszcie Łotwa i Estonia mają wejść na mocy tego paktu w sferę wpływów polskich.

Uwaga: Łotewska "Pehdeja Brihdi" zamieściła powyższą wiadomość również na pierwszej stronie.-

5. Sprawa sprzedaży estońskich okrętów wojennych. "Leta" /z 24.VIII.1934/: Zakończono śledztwo w sprawie sprzedaży estońskich okrętów wojennych "Lennuk" i "Vambola".

Do odpowiedzialności sądowej pociągnięto trzy osoby: byłego ministra Wojny Kerema, b.szefa sztabu generalnego gen.Terwanda i b. kontrolera wojskowego wydziału Kontroli Państwowej Keldera.

Sprawa ma być rozpatrywana przed sądem w październiku. r.b.-

x

x

x

